

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ФУНКЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

3. Заставна, Львівський банківський інститут НБУ

У всіх фінансових-кредитних системах, які діють в умовах ринкової економіки, центральний банк знаходиться на першому рівні дворівневої банківської системи. Тому тлумаченням його функцій та функцій його органів є невід'ємною складовою функцій загальнодержавного управління. Актуальність даної теми висвітлена в наукових працях багатьох українських вчених, таких як: О. Мельника, Л. Воронової, О. Петрика, М. Савлука, М. Пуховкіної, О. Кандибки, В. Кротюка, В. Ющенко, В. Стельмаха, О. Дзюблук, Я. Грудзевича та ін.

Рішення про створення Національного банку України було прийнято Постановою Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про банки та банківську діяльність" 20 березня 1991 р. Із впровадженням цього закону у державі була створена дворівнева банківська система, де на першому рівні знаходився Національний банк України (НБУ), а на другому – банківські установи. Згідно з цим рішенням зазначались уже перші регулюючі функції НБУ, якими було передбачено:

- встановити порядок видачі ліцензій на здійснення операцій в іноземній валюті в Україні та за кордоном і переглянути усі видані ліцензії на здійснення цих операцій;
- провести перереєстрацію усіх розташованих на території республіки банків, їх філіалів та інших кредитних установ.

Іншим джерелом регулювання діяльності із зазначенням функцій НБУ був Закон України "Про банки та банківську діяльність" від 20 березня 1991 р., яким було передбачено, що банківські установи зобов'язані додержуватись економічних нормативів, встановлених НБУ. В Україні на сьогоднішній день основна функція НБУ зазначена в Конституції України: "Грошовою одиницею України є гривня. Забезпечення стабільності грошової одиниці є основною функцією центрального банку держави – Національного банку України". На основі виконання цієї функції НБУ сприяє дотриманню стабільності банківської системи та у межах своїх повноважень – цінової стабільності. Наступними нормативно-правовими актами, які розкривають суть функцій НБУ, є Закон України "Про банки та банківську діяльність" та "Про Національний банк України". Щодо першого закону, то у ст. 66 зазначено, що: "Державне регулювання діяльності банків здійснюється НБУ у таких формах:

- адміністративне – передбачає реєстрацію, ліцензування, встановлення вимог та обмежень щодо діяльності банків, нагляд, застосування санкцій адміністративного чи фінансового характеру та надання рекомендацій щодо діяльності банків;
- індикативне – встановлення економічних нормативів, норм обов'язкових резервів, визначення процентної політики, рефінансування банків, кореспондентських відносин, управління золотовалютними резервами (включаючи валютні інтервенції), операції з цінними паперами на відкритому ринку, імпорту та експорту капіталу, встановлення норм

відрахувань до резервів на покриття ризиків від активних банківських операцій”.

Закон України “Про Національний банк України” (ст. 7) є основним джерелом повної та вичерпної інформації про функції НБУ. Його первинна форма, затверджена 20 травня 1999 р., містила 18 функцій, проте остання редакція вміщує 21 функцію, які можна класифікувати за трьома напрямками: регулюючі, контрольні та обслуговуючі.

Отже, як показує аналіз нормативно-правової бази діяльності НБУ, визначення його функцій щороку змінюється у сторону збільшення його повноважень, що, у свою чергу забезпечує незалежність центрального банку від органів виконавчої та законодавчої влади.

Заставна, З. Деякі аспекти розвитку функцій Національного банку України [Текст] / З. Заставна // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (10-11 листопада 2005 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2005. - С. 41-43.